

Sygn. akt I ACa 204/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Beata Kozłowska (spr.)

Sędziowie: SA Marzena Konsek - Bitkowska

SO (del.) Joanna Wiśniewska – Sadowska

Protokolant: apl. aplikacji sędziowskiej Hubert Dudkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 13 kwietnia 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. P.

przeciwko (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 23 października 2015 r., sygn. akt II C 222/15

1. oddala apelację;

2. zasądza od A. P. na rzecz (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Marzena Konsek - Bitkowska Beata Kozłowska Joanna Wiśniewska – Sadowska

Sygn. akt I ACa 204/16

UZASADNIENIE

Powód A. P. wniósł o zasądzenie od (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 120.000 zł z tytułu wynagrodzenia za korzystanie przez pozwanego z wynalazku, którego współautorem jest powód oraz zwrot kosztów procesu.

Powód wskazał, że od stycznia 2013 r. pozwany, korzystając z opracowanego przez powoda wynalazku, osiągnął korzyści, które powód szacuje na kilkadziesiąt milionów złotych. Wobec powyższego powód jest uprawniony do otrzymania stosownego wynagrodzenia za korzystanie z wynalazku i osiągnięcie z tego tytułu istotnych korzyści, bowiem kwota wynagrodzenia ustalona w umowie zawartej przez strony jest rażąco niskie w porównaniu do korzyści osiągniętych przez pozwanego.

Pozwana (...) S.A. z siedzibą w W. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania. Pozwana podniosła, że zawarta między stronami umowa nie daje żadnych podstaw do zapłaty na rzecz twórców jakiegokolwiek innego wynagrodzenia poza wynagrodzeniem ustalonym w tej umowie.

Wyrokiem z dnia 23 października 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie

I. oddalił powództwo;

II. zasądził od A. P. na rzecz (...) S.A. w W. kwotę 17 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Swe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych i następujących ocenach prawnych:

A. P. był zatrudniony w (...) S.A. w okresie od dnia 1 marca 1999 r. do dnia 31 lipca 2008 r. na podstawie umowy o pracę na stanowisku Dyrektora (...). Nowy zarząd rozwiązał umowę z powodem. Następnie powód został przywrócony do pracy, a zatrudnienie trwało do 31 marca 2010 r., tj. do dnia rozwiązania umowy o pracę za porozumieniem stron.

Powód pracował w pionie produkcyjnym personalizacji dokumentów. Pion ten realizował swoje zadania w zakresie produkcji spersonalizowanych praw jazdy, dowodów rejestracyjnych pojazdów oraz innych dokumentów komunikacyjnych. Od 2000 r. pojawiły się dokumenty, w których tworzywem był poliwęglan. W ten sposób zaczęto produkować dowody osobiste. W tamtym czasie nie istniała możliwość kolorowej personalizacji, dlatego powód razem z E. A. (1) i D. N. rozpoczęli pracę nad nowym rozwiązaniem. Zaproponowali wykonanie całego spersonalizowanego dokumentu, gdzie personalizacja zostanie umieszczona na środku karty w wyniku nadruku kolorowego.

Zasady dotyczące wynalazków, wzorów przemysłowych i projektów racjonalizatorskich u pozwanego zostały uregulowane w Regulaminie, gdzie określono stosunki między (...) a twórcami projektów wynalazczych, tryb nabywania przez pozwanego praw do korzystania z projektów wynalazczych, tryb nabywania praw wyłącznych na zgłaszane projekty, wynagradzanie twórców oraz wzór umowy dla twórców. Wniosek wynalazczy, który został złożony do Komisji ds. wynalazczości i racjonalizacji zostaje zarejestrowany przez sekretarza. Następnie wybierana jest osoba opiniująca, która posiada odpowiednią wiedzę w zakresie danej technologii. Po zaakceptowaniu wniosku komisja opiniowała przydatność zastosowania dla firmy. Gdy procedurę zakończono pozytywnie, podejmowano decyzję o przyznaniu wynagrodzenia dla twórców. Zawierano umowę z twórcami o wykorzystanie wynalazku. Po spełnieniu wymagań zastosowania projektu w produkcji i uzyskaniu patentu, komisja występowała do kierownictwa o wypłacenie ustalonej kwoty. Zgodnie z regulaminem można było się odwołać do kierownictwa, jeżeli w ocenie twórców przyznane wynagrodzenie nie było adekwatne.

W dniu 1 czerwca 2006 r. u pozwanego został zgłoszony projekt wynalazczy o nazwie „Karta poliwęglanowa z wielobarwną personalizacją umieszczoną wewnątrz jej struktury”, któremu nadano numer ewidencyjny projektu (...). W dniu 12 czerwca 2006 r. zgłoszono kolejny projekt o nazwie „Karta poliwęglanowa z wielobarwną personalizacją wykonaną przy użyciu (...), umieszczoną wewnątrz jej struktury”, któremu nadano numer ewidencyjny projektu (...). Oba projekty zostały zgłoszone przez powoda A. P., głównego technologa E. A. (1) oraz kierownika działu rozwoju D. N.. Współtwórcy samodzielnie między sobą ustalili procentowy udział w dokonaniu wynalazku, co jednocześnie znajduje odzwierciedlenie w procentowym udziale w wynagrodzeniu za korzystanie z wynalazku. Ustalono, że A. P. posiada 20% udziału, E. A. (2) 60%, a D. N. 20%. Projekt wymagał dalszych prac i dopracowania samej technologii, jeżeli chodzi o produkcję dokumentów.

Dla powyższych projektów przygotowano jedno zgłoszenie patentowe. Jako podstawę prawną (...) do patentu wskazano art. 11 ust. 3 ustawy prawo własności przemysłowej. W dniu 11 lipca 2006 r. Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej wydał potwierdzenie dokonania zgłoszenia w sprawie uzyskania patentu na wynalazek autorstwa A. P., E. A. (1) oraz D. N. „Bezpieczny dokument spersonalizowany”, oznaczając zgłoszenie numerem (...).

W dniu 1 września 2006 r. Komisja ds. wynalazczości i racjonalizacji (...) podczas posiedzenia zasugerowała, aby podpisać z twórcami umowę o wynagrodzenie za korzystanie z wynalazku oraz zgłoszenie rozwiązania do ochrony w Urzędzie Patentowym w celu uzyskania przez pozwanego patentu na wynalazek.

W dniu 18 września 2006 r. (...) zawarła z twórcami A. P., E. A. (1) oraz D. N. umowę nr (...) o wynagrodzenie za projekt wynalazczy. Strony umowy postanowiły m.in., że prawo przysługuje na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy prawo własności przemysłowej, za korzystanie z wynalazku twórcom przysługuje jednorazowe wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 30.000 zł brutto. Warunkiem wypłaty wynagrodzenia było zastosowanie wynalazku w produkcie sprzedawanym przez pozwanego oraz otrzymania decyzji o udzieleniu na rzecz (...)patentu. Wynagrodzenie miało być wypłacone na rzecz twórców w ciągu 3 miesięcy po spełnieniu powyższych warunków. Twórcy oświadczyli, że po podpisaniu umowy nie będą zgłaszać żadnych dalszych roszczeń w stosunku do (...) a w szczególności w zakresie ustalonego wynagrodzenia.

Strony nie negocjowały warunków umowy. Kwota wynagrodzenia została ustalona przez Komisję ds. wynalazczości i racjonalizacji. Twórcy nie zgłaszali zastrzeżeń co do jej wysokości. W innych umowach tego typu wynagrodzenie było ukształtowane podobnie. Celem twórców było rozwijanie nowej technologii, a nie osiągnięcie korzyści materialnych. Umowę zawarto na etapie, kiedy istniała potrzeba dokonania dalszych prac nad projektem, zakupienia specjalnych maszyn. Nie było pewności, że rozwiązanie zostanie opatentowane i będzie wdrożone przy produkcji. Zawarcie umowy warunkowało kontynuowanie prac nad technologią, jednak nie istniał formalny przymus jej zawarcia.

Po zawarciu umowy pozwany decydował o dalszym postępie prac. W 2008 r. pozwany zakupił maszynę do laminowania poliwęglanu i rozpoczął produkcję przy zastosowaniu wynalazku od legitymacji radców prawnych. Później technologię wykorzystywano w produkcji praw jazdy. Obecnie wszystkie dokumenty są wytwarzane przy zastosowaniu kolorowej personalizacji. Pozwany jako pierwszy na rynku wprowadził kolorowe zdjęcie w dokumentach. (...) jest monopolistą w produkcji spersonalizowanych dokumentów, choć przed wdrożeniem opatentowanego rozwiązania na rynku istniało kilka konkurencyjnych firm, np.(...) firma (...). Dzięki wdrożeniu własnej technologii pozwany zaoszczędził, ponieważ nie musiał zawierać umów licencyjnych na produkcję kolorowych kart.

Urząd Patentowy decyzją z dnia 24 września 2012 r. udzielił (...) Wytwórni (...) patentu na wynalazek pt. (...).

Pozwany w dokumencie z dnia 7 listopada 2012 r. potwierdził, że wynalazek jest stosowany przy produkcji dokumentów kartowych: Legitymacji Doradcy (...), Legitymacji (...), Legitymacji (...), Legitymacji (...), Legitymacji (...).

Wobec spełnienia warunków umowy pozwany w dniu 12 listopada 2012 r. wydał decyzję w sprawie wypłaty wynagrodzenia za projekt wynalazczy dla twórców. W dniu 21 listopada 2012 r. wypłacono powodowi wynagrodzenie w kwocie 6.000,00 zł, co stanowiło 20% umownego wynagrodzenia.

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie było zasadne.

Zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia miał fakt zawarcia przez strony sporu umowy o wynagrodzenie za korzystanie przez pozwanego z wynalazku. Sporna kwestia dotyczyła skutków zawartej umowy dla możliwości podwyższenia wynagrodzenia ukształtowanego umownie.

Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej, dalej jako „p.w.p.” reguluje m.in. stosunki w zakresie wynalazków. Normuje również zasady, na jakich przedsiębiorca może przyjmować projekty racjonalizatorskie i wynagradzać ich twórców. Regulacje zawarte w ustawie mają na celu przede wszystkim ochronę przejawów twórczego działania, czyli własności intelektualnej.

Współtworzona przez powoda technologia kolorowej personalizacji dokumentów przy wykorzystaniu poliwęglanu stanowiła innowację w produkcji spersonalizowanych dokumentów i obecnie jest wykorzystywana na szeroką skalę.

Zgodnie z art. 8 p.w.p. twórcy wynalazku przysługuje prawo uzyskania patentu, prawo do wynagrodzenia oraz wymieniania go jako twórcy w opisach, rejestrach i innych dokumentach i publikacjach. Istotne ograniczenie wskazanej zasady znajduje podstawę w przepisie art. 11 ust. 3, który stanowi: „W razie dokonania wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego w wyniku wykonywania przez twórcę obowiązków ze stosunku pracy albo z realizacji innej umowy, prawo, o którym mowa w ust. 1, przysługuje pracodawcy lub zamawiającemu, chyba że strony ustaliły inaczej”. Oznacza to, że w sposób pierwotny prawa do patentu, prawa ochronnego albo prawa z rejestracji może nabyć pracodawca zatrudniający pracownika-twórcę albo osoba zamawiająca dokonanie wskazanego dobra własności przemysłowej. Każdemu pracownikowi, który świadcząc pracę opracował wykorzystywany przez jego pracodawcę wynalazek służy prawo do wynagrodzenia.

Powód razem z innymi twórcami był zatrudniony w (...) S.A. i opracował projekt umieszczania kolorowych personalizacji na dokumentach przy zastosowaniu technologii poliwęglanowej. Projekt został zgłoszony do jednostki organizacyjnej pracodawcy, tj. Komisji ds. wynalazczości i racjonalizacji, która zatwierdziła projekt i postanowiła zawrzeć umowę z twórcami o wynagrodzenie za projekt wynalazczy stworzony w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy.

Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy prawo własności przemysłowej prawo twórcy do wynagrodzenia powstaje wtedy, gdy prawo do korzystania z dokonanego przez twórcę dobra, albo prawo do patentu, prawa ochronnego bądź prawa z rejestracji przysługuje przedsiębiorcy na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy. Przepis art. 22 ust. 2 ustawy zapewnia swobodę stronom i pozwala im uzgodnić wysokość wynagrodzenia. Możliwe jest tu stosowanie umów indywidualnych i/lub regulaminów wewnętrznych. Na wypadek braku umowy i regulaminu ustawodawca nakazuje stosować kryterium słusznej proporcji. Strony umowy uzyskały dowolność w zakresie rozstrzygnięcia, komu, za co i w jakim terminie płacić. Podobnie, strony mają swobodę ustalania zasad wypłaty wynagrodzenia. Zatem dopiero w przypadku nieustalenia w umowie kwestii wynagrodzenia zastosowanie znajdują reguły ustawowe.

Pozwana oraz twórcy wynalazku zawarli umowę, w której ustalili, że za korzystanie z wynalazku twórcy, w tym powód, jako współtwórca, otrzymają jednorazowe wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 30.000 zł. Wynagrodzenie zostało wypłacone. Powód wystąpił z roszczeniem wypłaty podwyższonego wynagrodzenia w związku z osiągnięciem przez pozwaną dużych zysków, dzięki wykorzystywaniu technologii, której powód jest współautorem, uznając ustalone w umowie wynagrodzenie za zbyt niskie.

Artykuł 23 p.w.p. przewiduje możliwość podwyższenia wynagrodzenia, do którego ustalenia doszło na podstawie art. 22 ust. 2 p.w.p. i już wypłaconego na podstawie art. 22 ust. 3 p.w.p. Przesłanką podwyższenia wysokości wynagrodzenia twórcy wynalazku lub wzoru jest osiągnięcie przez przedsiębiorcę korzyści, które okazały się znacząco wyższe od tych, które przyjęto jako podstawę dla ustalenia wynagrodzenia. Ratio legis tej regulacji to ochrona interesów majątkowych twórcy poprzez zachowanie - deklarowanej w art. 22 ust. 2 prawo własności przemysłowej - słusznej proporcji, w jakiej powinna pozostawać wysokość jego wynagrodzenia do rozmiarów korzyści odniesionych przez przedsiębiorcę. Z tego właśnie względu ustawodawca ingeruje w określoną - wspólnie przez zainteresowane podmioty i zgodnie z ustawowymi regułami - wysokość wynagrodzenia. Norma zawarta w tym przepisie może być zatem postrzegana jako realizacja klauzuli rebus sic stantibus jedynie wobec postanowienia zawartego w art. 22 ust. 2 p.w.p.

Sąd Okręgowy odwołując się do poglądów doktryny uznał, że gdy umownie uregulowano kwestię wynagrodzenia, to twórca będzie mógł żądać na podstawie art. 23 p.w.p. podwyższenia wynagrodzenia umownego, tylko wtedy, jeżeli strony określiły jego wysokość na podstawie planowanych korzyści z zastosowania wynalazku albo wzoru, a więc gdy strony do umowy niejako inkorporowały mechanizm ustalania wynagrodzenia przewidziany w art. 22 ust. 2 p.w.p., i to tylko w sytuacjach gdy strony w umowie określili sposób wykonywania ustawowego prawa do wynagrodzenia. Podwyższenie wynagrodzenia nie jest natomiast możliwe w przypadku umownego prawa do wynagrodzenia ani w przypadku innego niż określony w art. 22 ust. 2 p.w.p. sposobu określenia wysokości wynagrodzenia ustawowego, w szczególności zaś wówczas, gdy strony przewidziały wynagrodzenie ryczałtowe, co miało miejsce w niniejszej sprawie.

Zawierając umowę strony nie zdecydowano się na zastosowanie abstrakcyjnej podstawy ustalania wynagrodzenia za korzystania z wynalazku odnoszonej do wypracowanych przez projekt korzyści – twórcy przysługiwało wynagrodzenie ryczałtowe płatne jednorazowo. Wynagrodzenie ryczałtowe to określone z góry, bez przeprowadzonej szczegółowej analizy kosztów wytwarzania dzieła, w jednej sumie pieniężnej. Jeżeli strony ustaliły wynagrodzenie umowne ryczałtowe, wtedy nie mają zastosowania dyspozycje art. 22 ust. 2 i 3 p.w.p.

Ze wskazanych względów w ocenie Sądu Okręgowego nie ma uzasadnienia do uznania powództwa za usprawiedliwione. Podwyższenie wynagrodzenia jest dopuszczalne tylko w przypadku ustalenia wynagrodzenia na podstawie osiągniętych korzyści. Jednakże strony zawarły umowę o wynagrodzenie za korzystanie z wynalazku określając ją ryczałtowo. Co więcej, twórcy, a tym samym powód, ustalili w umowie, że nie będą zgłaszać żadnych dalszych roszczeń w stosunku do (...), w szczególności związanych z ustalonym wynagrodzeniem.

Od powyższego wyroku apelację wniósł powód, zaskarżając wyrok w całości. Skarżący zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. przepisu art. 22 i art. 23 ustawy Prawo własności przemysłowej poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że zawarcie przez autorów (współtwórców) wynalazku umowy w zakresie ryczałtowanego wynagrodzenia za korzystanie z wynalazku wyłącza możliwości podwyższenia tego wynagrodzenia;
2. naruszenie przepisów postępowania, które miały istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. przepisu art. 328 § 2 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia wyroku, które nie zawierało należytego wyjaśnienia podstawy prawnej rozstrzygnięcia z całkowitym pominięciem argumentacji przedstawionej przez stronę powodową w trakcie procesu.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i zasądzenie na rzecz powoda kwoty 120 000 zł tytułem wynagrodzenia oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesów postępowania apelacyjnego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie jest zasadna.

Ustalanie faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy są prawidłowe, dlatego też Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne.

Powód w swej apelacji zarzucił naruszenie art. 328 § 2 k.p.c., gdyż, zdaniem powoda uzasadnienie wyroku nie zawierało należytego wyjaśnienia podstawy prawnej rozstrzygnięcia z całkowitym pominięciem argumentacji przedstawionej przez stronę powodową w trakcie procesu. Zdaniem Sądu Apelacyjnego zarzut ten nie jest zasadny.

W świetle art. 328 § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Uzasadnienie wyroku, wbrew twierdzeniom powoda, zawiera wszystkie wyżej wskazane elementy. Sąd Okręgowy poczynił ustalenia faktyczne, które co do zasady nie są kwestionowane przez powoda, wskazał dowody, na których się oparł, wyjaśnił też podstawę prawną zapadłego rozstrzygnięcia ze wskazaniem przepisów prawa, w oparciu o które dokonywał oceny roszczeń powoda. Sąd Okręgowy w oparciu o przyjętą interpretację art. 22 i 23 p.w.p. przedstawił logiczny wywód, którego wynikiem było oddalenie powództwa, wobec uznania, iż wynagrodzenie ryczałtowe nie podlega podwyższeniu w myśl art. 23 p.w.p. Skarżący, co zresztą skutecznie uczynił, miał więc możliwość odniesienia się w apelacji do wykładni przepisów zastosowanych przez Sąd Okręgowy, a możliwość obrony jego praw nie została przez ów sąd w żaden sposób ograniczona czy wyłączona.

Jedynie zatem uzupełniająco wskazać należy, że naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. może mieć znaczenie tylko wtedy, gdy skutek niezachowania wymogów konstrukcyjnych uzasadnienia wyroku, wyrok ów wymyka się spod kontroli instancyjnej. Taka sytuacja w żadnej mierze nie zachodzi w niniejszej sprawie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie jest również zasadny wyrażony w uzasadnieniu apelacji zarzut nieuwzględnienia przy ustalaniu treści zawartej przez strony umowy, wszystkich okoliczności wskazywanych przez powoda, jak brak możliwości negocjowania przez współtwórców warunków umowy, brak możliwości oszacowania w chwili zawierania umowy efektów wykorzystania wynalazku oraz faktu odnoszenia przez pozwaną dużych korzyści z wdrożenia wynalazku. Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy tych okoliczności nie pominął. Nie ma sporu między stronami, że w chwili podpisania umowy, w której ustalone zostało należne współtwórcom wynalazku wynagrodzenie, nie była znana realna korzyść, jaką przynieść mogło korzystanie z tego wynalazku przez pozwaną. Wynika to też ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Świadek (...) - Przewodniczący Komisji ds. (...) działającej w pozwanej spółce, która ustalała wysokość wskazanego w umowie wynagrodzenia, wskazał, że wniosek powoda został zaakceptowany jako mogący dawać firmie korzyści, jednakże w roku 2006 nie było wiadomo, jakie korzyści ten wniosek przyniesie. Z tego też powodu, komisja miała trudne zadanie w ustaleniu wysokości wynagrodzenia dla twórców zgłaszających wnioski. Choć umowa zawarta przez strony w swym § 5 przewiduje jako warunek przysługiwania twórcom wynagrodzenia uzyskanie przez pozwanego korzyści potwierdzonych pisemnymi opiniami, zapis ów oznaczał jedynie, że warunkiem powstania po stronie pozwanej obowiązku wypłaty ustalonego ryczałtowo wynagrodzenia w wysokości 30.000 zł, było wdrożenie wynalazku i czerpanie przez pozwaną korzyści. Okoliczność ta nie daje natomiast podstaw do uznania, że wysokość wynagrodzenia należnego współtwórcom w jakikolwiek sposób odnosiła się do możliwych do osiągnięcia korzyści z wdrożenia wynalazku. Przy ustaleniu wysokości wynagrodzenia za korzystanie z wynalazku Komisja ds. (...) nie kierowała się prognozowanymi korzyściami, jakie można było uzyskać w przyszłości w związku z wdrożeniem wynalazku, zaś kwota 30.000 zł została ustalona zupełnie uznaniowo, jako kwota ryczałtowego wynagrodzenia. Sam natomiast fakt osiągnięcia korzyści z wynalazku stanowił jedynie warunek przyznania już wcześniej ustalonego, w całkowitym oderwaniu od wysokości tych korzyści, ryczałtowego wynagrodzenia. Tym okolicznościom nie przeczył zresztą sam powód, który w apelacji wskazał wszakże, iż w chwili podpisywania umowy żadna ze stron nie miała podstaw do oszacowania wielkości korzyści, albowiem w dniu jej podpisania strony nie miały możliwości oszacowania efektów wykorzystania wynalazku, a nawet nie było pewne, czy uda się wynalazek wykorzystać. W ocenie powoda wypłacony ryczałt stanowił raczej funkcję nagrody, a więc kwoty całkowicie uznaniowej, niepowiązanej z rzeczywistą wartością świadczenia powoda. Również i powód wskazywał zatem na fakt oderwania sposobu ustalenia wynagrodzenia od możliwych do osiągnięcia w przyszłości korzyści z wynalazku. Niezasadnym jest zatem zarzut skarżącego, iż przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd Okręgowy skoncentrował się jedynie na treści zawartej pomiędzy stronami umowy. Celem i zgodnym zamiarem stron było bowiem wynagrodzenie twórców za możliwość korzystania przez pozwanego z ich wynalazku, jednakże ustalona przez pozwanego kwota wynagrodzenia nie była w żaden sposób powiązana z korzyściami, jakie pozwana mogła odnieść w wyniku wdrożenia wynalazku. Niezasadnym było również twierdzenie, jakoby Sąd Okręgowy wysnuł z zeznań świadków niczym nieuzasadniony wniosek, iż celem twórców było rozwijanie nowej technologii, a nie osiąganie korzyści materialnych. Powyższe wynika bowiem z zeznań samego powoda, wskazującego, iż w chwili podpisywania umowy myślał on nie o zyskach z wynalazku, a o jego rozwoju i możliwości jego wykorzystania.

Sama natomiast wielkość korzyści osiąganych przez pozwaną nie była przedmiotem ustaleń, aczkolwiek pozwana nie przeczyła, że osiąga takie korzyści. Fakt ten jednakże, ani okoliczność, iż współtwórcy wynalazku nie mieli możliwości negocjowania wysokości wynagrodzenia, nie dają podstaw do uznania, że rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego jest wadliwe.

Trafnie bowiem Sąd Okręgowy wskazał, iż wynagrodzenie powoda nie może ulec podwyższeniu w oparciu o art. 23 p.w.p., bowiem przepis ten daje możliwość podwyższania jedynie takiego wynagrodzenia, o którym mowa w art. 22 ust. 2 p.w.p., a więc takiego, które zostało ustalone nie jako wynagrodzenie ryczałtowe, lecz wedle kryteriów, o których mowa w art. 22 ust. 2 p.w.p., czyli w oparciu o słuszną proporcję do korzyści przedsiębiorcy z wynalazku, z uwzględnieniem okoliczności, w jakich wynalazek, wzór użytkowy albo wzór przemysłowy został dokonany, a w

szczegółności zakresu udzielonej twórcy pomocy przy dokonaniu wynalazku oraz zakresu obowiązków pracowniczych twórcy w związku z dokonaniem wynalazku. Wynika to jednoznacznie z odwołanie się w art. 23 p.w.p. do treści art. 22 ust. 2 p.w.p.

Jeśli do określenia wynagrodzenia twórcy doszło w umowie, to twórca będzie mógł żądać na podstawie art. 23 p.w.p. podwyższenia wynagrodzenia umownego, tylko wtedy, jeżeli strony określiły jego wysokość na podstawie planowanych korzyści z zastosowania wynalazku albo wzoru, a więc gdy strony do umowy niejako inkorporowały mechanizm ustalania wynagrodzenia przewidziany w art. 22 ust. 2 p.w.p. Artykuł 23 p.w.p. nie znajdzie zastosowania w przypadku uzgodnionego wynagrodzenia ani w przypadku innego niż określony w art. 22 ust. 2 p.w.p. sposobu określenia wysokości wynagrodzenia, w szczególności zaś wówczas, gdy strony przewidziały wynagrodzenie ryczałtowe. Trafnie odwołał się Sąd Okręgowy do w zasadzie jednolitych wypowiedzi doktryny, iż hipoteza normy art. 23 p.w.p. nie obejmuje sytuacji, gdy strony w drodze umowy ustaliły wysokość, sposób i terminy wypłaty przedmiotowego wynagrodzenia odmiennie od reguł określonych ustawowo. (por. P. Kostański, Prawo własności przemysłowej, Komentarz 2014, wyd. 2, T. Demendecki., A. Niewęglowski, J. Sitko, J. Szczotka, G. Tylec, Prawo własności przemysłowej, Komentarz 2015, J. Szczotka: Komentarz do art. 23 ustawy Prawo własności przemysłowej 2015, M. Du Vall Prawo patentowe Oficyna 2008).

Nie można zatem, zdaniem Sądu Apelacyjnego, podzielić zarzutu skarżącego o sprzeczności w stanowisku Sądu I instancji, które miało wskazywać z jednej strony na możliwość podwyższenia umówionego wynagrodzenia, z drugiej zaś przeczyć takiej możliwości w przypadku wynagrodzenia ryczałtowego. Wynagrodzenie wynikające z umowy może być bowiem ustalone zgodnie z treścią art. 22 ust 2 p.w.p. i w takim wypadku zastosowanie znajdzie art. 23 p.w.p., z drugiej strony może być ustalone w sposób całkowicie odmienny, pozostając w takim wypadku poza hipotezą normy wywiezionej z tego art. 23 p.w.p.

Jeżeli twórca i przedsiębiorca uzgodnią wysokość wynagrodzenia i sposób jego wypłaty, to wtedy zasady zawarte w p.w.p. zostaną wyłączone. Ewentualne kwestionowanie postanowień umownych może nastąpić na zasadach właściwych prawu cywilnemu, w szczególności z powołaniem się na wady oświadczenia woli, czy wyzysk. Powód jednakże pomimo wskazywania na brak możliwości negocjowania warunków umowy, nie wskazywał na wady swego oświadczenia woli ani przesłanki z art. 388 k.c.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny apelację powoda oddalił w oparciu o art. 385 k.p.c.

Powód jest stroną przegrywającą postępowanie apelacyjne, dlatego też Sąd Apelacyjny zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, obejmujących koszty zastępstwa prawnego strony pozwanej.

Joanna Wiśniewska – Sadowska Beata Kozłowska Marzena Konsek - Bitkowska